విజయ-వాడ-విశ్వరూపము

వేదుల కామేశ్వరరావు

ఆంధ్రదేశం నడి బొడ్డులో అందాల నగరంగా విలసిల్లుతున్నది విజయవాడ. ఆంధ్రుల సంస్కృతికీ, నాగరికతకూ ఆటపట్టని కాదుగాని, విజయవాడకు ఏమిటో అదొక ప్రత్యేకత వుంది. ఉద్యోగం కోసం దరఖాస్తు పంపగా ఎవరో పుణ్యాత్ములు ఇంటర్వ్యూకి రమ్మని శుభలేఖ పంపించారు. ఈ రోజుల్లో ఇంటర్వ్యూలకు పిలుపు చాలా సులభంగా లభిస్తుంది. వాళ్ళు ఖర్చులివ్వరు గనుక. ఉద్యోగం రావటం చాలా కష్టం. ఎంతో ఖర్చుపెట్ట గలిగితేకాని!

స్టేషనులో బండి ఆగింది. ప్లాట్‌ఫారాలు దాటుకొంటూ బయటకు వచ్చాను. రిక్షావాళ్ళు చుట్టుముట్టి కుశల ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. పండుల కొద్దీ రిక్షాలు బారులు తీర్చివున్నాయి. పూలదండలు వెయ్యరుగాని విజయవాడ వచ్చినవాళ్ళకెవరికైనా సరే రిక్షావాళ్ళు ఘనమైన స్వాగతం ఇస్తారు. వాళ్ళ బాధ భరించలేక గబగబావెళ్ళి ఒక రిక్షాలో కూర్చున్నాను.

"ఎక్కడికిసార్!" తొక్కేస్తూ ప్రశ్నించాడు రిక్షావాడు.

"సత్యనా....." ఎక్కడ్నుంచోవచ్చి బెడ్డింగు దబేలుమని నా నెత్తిమీదపడింది. రైల్వే కూలీ ఏమీ తెలియనట్లువచ్చి బెడ్డింగు తీసుకొంటున్నాడు.

"ఏమిటయ్యా ఈ దారుణం!" అన్నాను ఉక్రోషం ఆపుకోలేక. జరిగినదానికి కనీసం విచారమైనా వెలిబుచ్చకూడదూ?

"నేనేం చేసేది? ఎనకాల రిక్షా గుద్దేసింది" అంటూ నిర్లక్ష్యంగా వెళ్ళిపోయాడు కూలీ. ఆ రిక్షావాడికేసి చూశాను. వాడి రిక్షాను చిన్నపాటి జట్కా బారినుండి తప్పించుకోవటంలో వాడీ రైల్వే కూలీని చూడలేదుట. అప్పటికే ఆ చిన్నకారులోని పెద్దమనిషి రెండు మూడు రిక్షాలనూ, నలుగురు పాదచారుల్నీ గుద్దుకొంటూ జర్రుమని ముందుకు సాగిపోయాడు.

రిక్షా రంయ్యమని వెళ్ళిపోతోంది. రిక్షావాడికి గోతులూ, గొప్పులూ తెలియవు. వాడి అనుభవం అలాంటిదా? బహుశః విజయవాడ మున్సిపాలిటీ కన్నా పాతదై వుండవచ్చును. ఒకచోట రోడ్డు అడ్డంగా త్రవ్వి వదిలినచోట రిక్షా కుదుపుకు ఈ వైపునుండి ఎగిరి ఆ వైపున పడ్డాను. ఇంకో గొయ్యిదగ్గర సీటులోంచి ఎగిరి కాళ్ళుపెట్టుకొనే "బాడీ"లో పడ్డాను. నేను పడే అవస్థతో సంబంధం లేకుండా రిక్షావాడు 'ఎక్స్‌ప్రెస్' స్పీడులో వెళ్ళి పోతున్నాడు. పైగా ఈలపాట పాడుకొంటున్నాడు!

గమ్యస్థానం చేరుకొనేలోగా మృత్యువుబారినుండి అరంగుళంలోనూ కొండొకచో వెంట్రుకవాసిలోనూ పాతికముప్పైసార్లయినా తప్పించుకొన్నాను. ప్రాణాలతో స్నేహితుణ్ణి చూస్తాననుకోలేదు. నన్నుచూసి మా సింహాద్రి ఆశ్చర్యచకితుడయ్యాడు. నేను బ్రతికి బయటపడినందుకు కాదు. ఉత్తరమైనా వ్రాయకుండా హఠాత్తుగా అందులోనూ విజయవాడ వచ్చినందుకు! సింహాద్రి నా బాల్య మిత్రుడు. నన్నుచూసి వాడు జాలిపడకపోయినా వాణ్ణిచూసి నేను జాలిపడ్డాను. వాడే విజయవాడలో నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి వుంటూన్నందుకు!

"ఎలాగైతేం! మొత్తంమీద ఉద్యోగం సంపాదిస్తున్నావు" అన్నాడు సింహాద్రి సంభాషణకు ఉపక్రమిస్తూ. ఆ సందర్భంలో వాడి పరామర్శ నాకేమీ రుచించలేదు. బియ్యంకోసం రెండు రోజుల్నించి క్యూలో నిలబడ్డవాడిని. "ఏమోయ్! కులాసానా?" అని అడిగినట్లుంది.

"ఈ పూట్లో కాస్త కాఫీపోస్తావా?" అంటూ నీరసంగా మాటమార్చాను. "అరారే! మర్చేపోయాను. పద కాస్త కాఫీ త్రాగుదాం" అంటూ బయలుదేరాడు. పక్క నేవున్న "హోటల్లో" జొరబడ్డాం. కాఫీ ఆర్డరిచ్చాం. కాఫీ గ్లాసు పైకెత్తి గుటకవేయబోతున్నాను. "ఆగు! ఒక్క నిముషం" అన్నాడు సింహాద్రి. ఇక్కడ నీకు కాఫీ త్రాగటానికి కూడా అడ్డంకులేదు! "ఇక్కడినే తెస్తానుండు గురూ! ఈ హోటల్లో కాఫీ త్రాగ్గానే వక్కపొడి నోట్లో వేసుకోవాలి. లేకపోతే వాంతవుతుంది" అంటూ గబగబా బయటకువెళ్ళి వక్కపొడితెచ్చాడు. తరువాత తెలిసిందినాకు. విజయవాడ హోటల్లో చిన్నవాళ్ళు వక్కపొడీ, పెద్దవాళ్ళు నస్యమూ ఎందుకు ఎక్కువగా వాడతారో!

మా సింహాద్రి గదిలోన కొంచెంసేపు విశ్రాంతి తీసుకొని, స్నానం చేద్దామని తువ్వాలు కట్టుకొంటున్నాను.

"ఏంటి గురూ! స్నానమా?" అని పకపకా నవ్వుతున్నాడు సింహాద్రి.

"ఈ ఇంట్లో కుళాయిలేదు. మాతిలో నీళ్ళు మనకు అందవు. సాయంత్రం పనిమనిషివస్తే మనకు నీళ్ళు తెస్తుంది" అన్నాడు.

"మరి ఇంటర్వ్యూకు ఎలా వెళ్ళను?" అని అడిగాను బాధగా.

"ఆ కూజాలో నీళ్ళున్నాయి. కాళ్ళూ, చేతులూ, ముఖం కడుక్కో. స్నానంచేసినట్లే వుంటుంది" అని సలహా. పైగా ఇక్కడ చాలామంది అలానే చేస్తారుట.

మెల్లిగా రిక్షా మాట్లాడుకొని ఇంటర్వ్యూకి బయలుదేరాను. మళ్ళీ గుండె వేగంగా కొట్టుకోవటం మొదలుపెట్టింది. రిక్షా ఒక ఫర్లాంగు కూడా వెళ్ళలేదు. "దన్" మని శబ్దమయింది. ఒక వస్తాదు దండకు తగులుకొని రిక్షాగావు వంకరయింది. వస్తాదు ఒక్కసారి దండను చేత్తో రాసుకొని మామూలుగానే నడుస్తున్నాడు. రిక్షావాడు ఏమీ జరగనట్లే తొక్కుకు పోతున్నాడు. రిక్షావాణ్ణి ఆ వస్తాదు ఏమైనా చేస్తాడేమోనని నేను

యపడ్డానుగానీ, అలాంటిదేమీ జరగలేదు. వస్తూ దుకు ఈ దెబ్బ ఒక లెక్కా? ఇలాంటి దెబ్బలు ఎన్ని తింటే, అతని శరీరం గట్టిపడి, అతను ఆ వస్తాదుగా తయారయ్యాడు! అయినా ఈ రిక్షావాళ్ళకి బుద్ధిలేదు. కాని వాళ్ళుమాత్రం ఏంచేస్తారు? విజయవాడలో అందరూ రోడ్డు మధ్యగా నడుస్తారు. అలాంటి ఏరపు నగవృత్తి పెంచుతోంది విజయవాడ. ఎందుచేతనంటే రోడ్డు మీద నడిచే వాడు గమ్యస్థానం చేరుకొనేలోగా విజయమైనా సాధిస్తాడు. లేదా ఏ లారీ క్రిందైనాపడి, వీరస్వర్గమైనా అలంకరిస్తాడు.

రిక్షా ఒక ఫర్లాంగు నడిచింది. అక్కడ రోడ్డు మధ్యగా నిలబడ్డ వ్యక్తి ఇంకో వ్యక్తిని "ఏమండీ గాంధీనగరం ఇదేనా?" అని అడుగుతున్నాడు. రెండో ఆసామీ సమాధానం ఇచ్చేలోగా నేను కూర్చొన్న రిక్షా గుద్దుకొని మొదటి ఆసామీ సడన్‌గా క్రింద పడ్డాడు. పాపం అతడు లేచి ఒళ్ళు దులుపుకొనే వరకూ రెండవ ఆసామీ అలానే వేచివుండి, ఆ తరువాత "గాంధీనగరం ఇదేనండి" అని సమాధానం చెప్పాడు. మొదటి ఆసామీ "థాంక్యూ సార్" అంటూ మెల్లగా ఒళ్ళు దులుపుకొంటూ ముందుకు సాగిపోయాడు. రిక్షా క్రింద పడటం అందరికీ అలవాటే గనుక, చూసినవాళ్ళు ఆత్రంగా వచ్చి వాళ్ళని లేవదీయరు. అంతటితో విజయవాడ పౌరులకు గౌరవ మర్యాదలు తెలియవని మనం అనుకోకూడదు.

ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళి, తిరిగి వచ్చేటప్పుడు రిక్షా ఎక్కడానికి భయపడ, నడుస్తూనే వస్తున్నాను. ఒకచోట రోడ్డుమీద డ్రయినేజికోసం కాబోలు గోతులు త్రవ్వి ఆ తరువాత ఎందుచేతో తదుపరి కార్యక్రమం మర్చిపోయారు. జన సమ్మర్దం ఎక్కువగానేవుంది. అంతమందిలోనూ ఎంతో ఠీవిగా చక చకా రోడ్డు మధ్యగా నడుస్తూ వెడుతున్న ఒక ముసిలావిడ కన్పించింది నాకు. ఏ రాజవంశంలోనో జన్మించివున్న ఆ వృద్ధమాత చరిత్ర పుటల్నుంచి హఠాత్తుగా రాలి ఈ విజయవాడలో పడిందేమో ననుకొన్నాను. ఆమె చేతిలో నాలుగు నిమ్మపళ్ళున్నాయి. బస్సుల్నీ, లారీలనూ, రిక్షాలనూ లెక్కచెయ్యకుండా ఆమె ఎంతో ఆత్రంగా గబగబా వెళ్ళిపోతోంది. కాని, రెప్పపాటుకాలంలో ఆమె కనుమరుగైపోయింది. ఆ వైపునుంచి ఓ లారీ బ్రరుమని వచ్చి ఆవిడను తప్పించుకోలేక సడన్ బ్రేకుతో పెద్ద రొద చేసుకొంటూ ఆగిపోయింది. ఈ వైపునుంచి ఒక పెద్దకారు లారికి దగ్గరగా ఆగిపోయింది. రెండు రిక్షాలు వేరో వైపునుంచీ వచ్చి లారీనీ, బస్సునీ గుద్దుకొన్నాయి. శత్రు సైన్యం నలువైపులా ముట్టడించినట్లు ఆ ముసిలావిడను వీళ్ళు నలుగురూ చుట్టూ ముట్టడించారు. ఈ సంఘటన చూసి రోడ్డుమీద నడుస్తున్న వాళ్ళందరూ తక్కున ఆగిపోయారు. ఈ నాలుగింటి సందునపడి ఆమె నలిగిపోయి వుంటుందనిన్నీ, ఆవింత చూద్దామనిన్నీ అందరూ అక్కడే నిలబడ్డారు. లారీవాడికీ, బస్సువాడికీ ఘర్షణ ప్రారంభమయింది. ఎవరు ముందు వెనక్కు తప్పుకోవాలి?

"ముసిలావిడ ప్రాణాలు మీ పట్టుదలకన్నా ముఖ్యం. తొందరగా మీ బళ్ళు వెనక్కు తియ్యండి బాబూ నాయనలారా" అని ఒక పెద్దమనిషి వాళ్ళను సమాధానపరిచాడు. లారీ వెనక్కు జరిగింది. బస్సు కూడా కొంచెం వెనక్కు నడిచింది. విరిగిన రిక్షాలను వెనక్కు తీశారు. ఆశ్చర్యం! ఆ ముసిలావిడ అక్కడలేదు! నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేకపోయాను.

"ముసిలావిడ భలే తప్పుకొందయ్యా! ఇంకా పాపం చచ్చిపోయిందేమోననుకొన్నాను" అన్నాడు ఒక మధ్యవయస్కుడు.

"ముసిలావిడ ఎక్కడకు తప్పుకొంటుందండీ? లారీకి అడ్డంగా ఆమె దిక్కుతోచక నిలబడటం నేను కళ్ళారా చూశాను" అని నేను చూసిన సంగతి చెప్పాను.

"బహుశః బొందితో కైలాసానికి వెళ్ళిందేమో!" అన్నాడు ఒక ఆసామీ.

"ముసిలావిడ చచ్చిపోవటమా! ఏదీ, పోనీ ఎముకలైనా కన్పించవద్దూ? రక్తపు మరకలైనా లేవే! ఆవిడ ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయివుంటుంది. అయినా ఆవిడ చచ్చిపోతే అరగంటకైనా పోలీసులు రారూ?" అంటూ దీర్ఘాలు తీస్తున్నాడు మధ్యవయస్కుడు. కేవలం విజయవాడలో జరిగే ఏక్సిడెంట్లను కన్నుల

పండుగగా చూడటమే ఆయన హాబీగా పెట్టుకొన్నట్లున్నాడు. "ఆమధ్య ఇలానే ఒక కుర్రవాడు లారీ క్రిందపడి చచ్చిపోయాడు. శవం లారీతో అరమైలు కొట్టుకుపోయింది. మరి, ఇక్కడ ఈ లారీ, బస్సూ, రిక్షాలూ ఇక్కడే వున్నాయిగా! ఒకవేళ ముసలమ్మ వీటిమధ్యనపడి చచ్చిపోతే కనీసం ఎముకలైనా కన్పించాలిగా!" అంటూ సూటిగా ప్రశ్నించి చుట్టూచూశాడు ఆయన. కొంత తర్జన భర్జన జరిగిన తరువాత ముసలమ్మ చావలేదని తీర్మానించారు ప్రేక్షకులు. ఏక్సిడెంటు జరిగిన తరువాత దాన్ని గురించీ, జరిగిన తీరు గురించీ చర్చించుకోవటం వాళ్ళకు బాగా అలవాటు కాబోలు.

జన సమ్మర్దం ఇంకా సర్దుకోలేదు గనుక లారీ, బస్సూ, విరిగిన రిక్షాలూ అక్కడే నిలబడవలసి వచ్చింది. లేకపోతే ఎవరి దారిన వాళ్ళు వెళ్ళిపోవలసిందే! ఇంతలో లారీవాడు ముసిలావిడను తాను ప్రత్యక్షంగా చూశాననీ, అందుకే తాను సడన్ బ్రేకు వేశాననీ ఒప్పుకొన్నాడు. బస్సువాడు కూడా ఆ సత్యాన్ని బహిరంగంగా ఒప్పుకొన్నాడు. ఒక రిక్షావాడు తన రిక్షాకు ఆమె అడ్డం వచ్చిందనీ, రిక్షా ఆమెకు బలంగా తగిలిందనీ, అందుకే రిక్షా విరిగిపోయిందనీ వాఙ్మూలం ఇచ్చాడు.

అప్పటికి ప్రేక్షకుల్లో కొంత ఆసక్తి కలిగింది. ముసిలావిడను గురించి ఎక్కువగా నేను జాలిపడ్డాను. గనుక అందరూ నా చుట్టూచేరి వాదోపవాదం మొదలుపెట్టారు.

"ఏకేమవుతుంది నాయనా! పాపం మీకి విజయవాడకు క్రొత్త కాబోలు. ఆవిడకు ఇక్కడ రాసిపెట్టివుందేమో! ఏం చేస్తాం నాయనా. విచారించకు. కనీసం ఈ అంత్యకాలంలో శవమైనా దొరకలేదు చూడు!" అంటూ వాదోపవాదం మొదలు పెట్టాడొక ముసలాయన. వాదోపవాదంలోనూ, పరామర్శ చెయ్యటంలోనూ ఆయన ఘనాపాటీ అనీ, అందులో పెద్ద రీసెర్చి చేసివుంటాడనీ, ఆయన ముఖమే చెబుతోంది.

ఆవిడ నాకేమీ అవదని ఎట్లాగైతేనేం మొరపెట్టుకొన్నాను. అందరూ ఒక్కసారి జావలా జారిపోయారు. ఇంకా కాసేపు అక్కడేవుంటే పోలీసులు నన్ను అనవసరమైన ప్రశ్నలతో విసిగిస్తారని భయపడి, మెల్లగా జారుకొందామని రెండడుగులు వేశాను. ఆశ్చర్యం! రెండు నిమ్మపళ్ళు కన్పించాయి రోడ్డుమీద. ఒకటి చితికిపోయింది. రెండవది చెక్కు చెదరకుండా అలానేవుంది. మిగతా రెండు నిమ్మళ్ళు ఏమైనట్లు? ఆ పళ్ళు పట్టుకొనివున్న ముసిలావిడ ఏమైనట్లు" ఇదేదో పెద్ద మిష్టరీలావుంది. ఒక్కసారి వెనక్కు తిరిగి పరామర్శల ప్రముఖునికీ, ఏక్సిడెంట్ల రీసెర్చి స్కాలర్ మధ్యవయస్కునికీ ఈ సంగతి మనవి చేశాను.

ఏక్సిడెంటు జరిగిందేమో చూద్దామని వచ్చి జరగలేదేమో ననే అనుమానంతో నిరాశ చెంది, చెదిరి పోతున్న ప్రేక్షకు లందరూ ఈ మాట విని మళ్ళీ వెనక్కు వచ్చారు. నిమ్మ పళ్ళను చూశారు. ఈసారి ఆమె చచ్చిపోయి వుంటుందని ధృవపరుచుకొని, శవం కన్పించ సందుకు విచారిస్తూ నిలబడ్డారు. ఇంతలో ఆకాశవాణి పలుకుల వలె "నా నిమ్మపళ్ళు ఇంకా రెండు వుండాలి! మా అబ్బాయి నిమ్మరసం పిండనిదే మజ్జిగ పోసుకోడు. పళ్ళు

ఏమైనట్టు?" అని విన్పించాయి. ప్రేక్షకులు ఒకళ్ళముఖాలొకరు చూసుకొంటూ వుండగా ఆ ముసలావిడ రంగస్థలం మీదకు వచ్చింది. ఆమెకు ఒంటిమీద ఎక్కడా దెబ్బలు లేవు. ఒక్క ఎముకైనా విరగలేదు. రక్తపు మరకలు లేవు. ఎప్పటి వలె అలానే ఒక మిగల ముగ్గిన పండులా వుంది.

పత్రికా విలేఖరులు మూగినట్లు ప్రేక్షకులు ఆమె చుట్టూ చేరి ప్రశ్నల వర్షం కురిపించారు. "నాయనలారా! నాకీ విజయవాడ క్రొత్త కాదు. ఇక్కడ ఎనభై సంవత్సరాల నుంచి ఈ ప్రమాదాలు తప్పించు కొంటూ బ్రతికి బట్టకడుతున్నాను. ఈరోజు మా అబ్బాయి మజ్జిగలోకి నిమ్మకాయ రసం వెయ్యకపోతే కోప్పడతాడని, నాలుగు పళ్ళు కొనుక్కొని వస్తున్నాను. ఇదిగో ఈ "సెంటరు" కు వచ్చేటప్పటికి ఒకవైపున లారీ ఒకవైపున బస్సు శరవేగంతో దూసుకు రావటం చూశాను. ప్రక్కకు తప్పుకొందామంటే లేకుండా రెండు వైపులా రెండు రిక్షాలు! ఏం చెయ్యను చెప్పండి? అదిగో చూశారా! డ్రయినేజి కోసం తవ్విన గొయ్యి? దబ్బున అందులో ఉరికాను. పైకి రావటానికి వీలుగాక కొంతదూరం ఆ డ్రయినేజి గోతుల్లోనుంచి నడుచుకుంటూ వెళ్ళి, అదిగో ఆ పై వీధిలో గోతిలో నుంచి పైకి ఎక్కాను. మన ప్రభుత్వంవారు ఈ డ్రయినేజి గోతులు పూడ్చకుండా వుంచటం వల్లనే నేను బ్రతికి గట్టెక్కాను." అంటూ ముగించింది ముసలావిడ.

చితకని నిమ్మపండు కూడా తీసుకొనిమళ్ళీ నడవటం ప్రారంభించింది. ఇలాంటి వీరపుంగవులనూ వీర వనితలనూ సృష్టించిన విజయవాడ చరిత్ర ప్రసిద్ధము గదా!

విజయవాడ-విశ్వరూపం

ఇంటర్వ్యూలో నాకు ఉద్యోగం ఇచ్చేదీ లేనిదీ తెలియలేదు. నాలుగు రోజుల్లో నా అడ్రసుకు తెలియ జేస్తామన్నారు. మా సింహాద్రి గదికివెళ్ళి, సంచి పుచ్చుకొని తిరుగు ప్రయాణానికి సిద్ధమయాను. సింహాద్రి బాధగా వీడ్కోలు చెప్పాడు.

వెళ్ళేటప్పుడు రిక్షా ఎక్కడం తప్పలేదు. ఒక వీధి దాటి, ఇంకో వీధిమలుపు తిరిగింది రిక్షా. ఒక సుందరాంగి అటు తిరిగి నిలబడి వుంది. వెనక వైపునుంచి చూస్తేనే ఆమె అవయవాల బిగువు, వాటి సొంపూ కళ్ళకు కట్టినట్లు కన్పిస్తోంది. 'ఏమందాకినీ సైకత స్థలిలోనో విహరిస్తూ వుండ వలసిన ఏరంభో, ఊర్వశియో వైతరణీ సమీపంలో దిగులుగా నిలబడ్డట్టు ఈ సుందరాంగి ఇక్కడెందుకు నిలబడింది. పాపం!' అనుకొంటున్నాను. ఆమె నా రిక్షా వైపుకు తిరిగి చూస్తోంది. నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేక పోయాను. ఆమె ముఖంలో ఎక్కడా కళ లేదు. కళ్ళు పీక్కుపోయి గుంటలు పడిపోయి వున్నాయి. ఆరిపోతున్న బ్యాటరీ లైటులా ఆమె కళ్ళు గుచ్చి గుచ్చి ఎవరికోసమో చూస్తున్నాయి. ముఖానికి లతిగా పూసిన పౌడరు వికృతంగా ఉంది. కొద్దిగా మీసాలు కూడా వున్నట్లుంది. ఎంత బిగించినా బిగవని జాకెట్టు, దాని తాలూకు వాడిన సౌందర్యమూ, చౌక బారు నైలాను చీరలో నుంచి కొట్టొచ్చినట్లు కనబడుతూనే వుంది. "ఈ వేళ ఇక్కడేనేనేం బీటు? పోలీసోళ్ళొస్తున్నారు జాగ్రత్త" అంటూ ఓ కొంటె కుర్రవాడు ఆమెను రాసుకొంటు వెళ్ళిపోయాడు.

"పోలీసోళ్ళు నస్యం చెయ్యరా?" అంటోంది ఆమె.

రిక్షామీద వెడుతూ ఇవన్నీ ఎలా చూశానని మీరు అనుమాన పడుతున్నారు గదూ! సందు మలుపులో పేరుకు పోయిన మూడు తెండెండ్ల బళ్ళూ! ఒక గడ్డి లారీ, నాలుగైదు విస్ప్రకార్లూ, పదెనిమిది రిక్షాలూ, పది పన్నెండు సైకిళ్ళు ఒక్కొక్కటే కూడ బలుక్కుంటూ వెళ్ళే వరకూ నా రిక్షాకు ముందుకు కదలడానికి దారి లేకపోయింది. గడ్డిలారి క్రింద పడబోయిన ఒక ముసలమ్మను ఎవరో గబగబా ప్రక్కకు లాగివేశారు. "ఓరి వెధవా! నా కూడు పడగొట్టావురా!' అని తిడు తోంది ఆ ముసలమ్మ. సంగతేమిటని రిక్షావాడిని అడిగాను. "తిండికి లేని రోజున ఇలానే లారీ క్రిందపడ కొంచెం దెబ్బతగుల్చు కొంటారండి చాలా మంది. అప్పుడు లారీవాళ్ళు పదో, పాతికో ఇచ్చి వీళ్ళనూ పోలీసు వాళ్ళనూ వదిలించు కొంటారు. ఏం చెప్పను సార్! కోటివిద్యలూ కూటికొరకే!" అన్నాడు రిక్షావాడు.

స్టేషను దగ్గర రిక్షా దిగి, చుట్టూ వున్న భవనాలు చూస్తున్నాను. ఇప్పటివరకూ తమ ప్రసక్తి నాకు రానందుకో ఏమో ఒక పెద్ద పైజా వరాహ స్వామిగారు ఆగ్రహంతో గుర్రుమంటూ నన్ను రాసుకొంటూ వెళ్ళిపోయారు. విజయవాడలో ఎక్కడ చూసినా సులభంగా లభ్యమయే బురదను నా బట్టలనిండా చిమ్ముతూ వెళ్ళిన ఆ వరాహస్వామి వారు విజయవాడ పౌరుల ఇష్ట దైవమట! నాకు జరిగిన సన్మానానికి సిగ్గుపడుతూ ఎవరైనా చూసి నవ్వుతున్నారేమోనని చుట్టూ చూశాను. అక్కడ వున్న చాలామంది విజయవాడ పౌరులు నా అవస్థ చూశారుగాని ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. ఎవరికీ నవ్వు రాలేదు. వాళ్ళేవో రాజకీయాలు చర్చించు కొంటున్నారట. ●